

Nemzeti
Köszolgálati Egyetem
Vezető-és Továbbképzési Intézet

NAGY ZOLTÁN

Költségvetési gazdálkodás

Budapest, 2014

A tananyag az ÁROP-2.2.19-2013-2013-0001 Elektronikus képzési és távoktatási anyagok készítése című projekt keretében készült el.

Szerző:

© Nagy Zoltán 2014

Kiadja:

© NKE, 2014

Felelős kiadó:

Patyi András
rektor

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyierv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

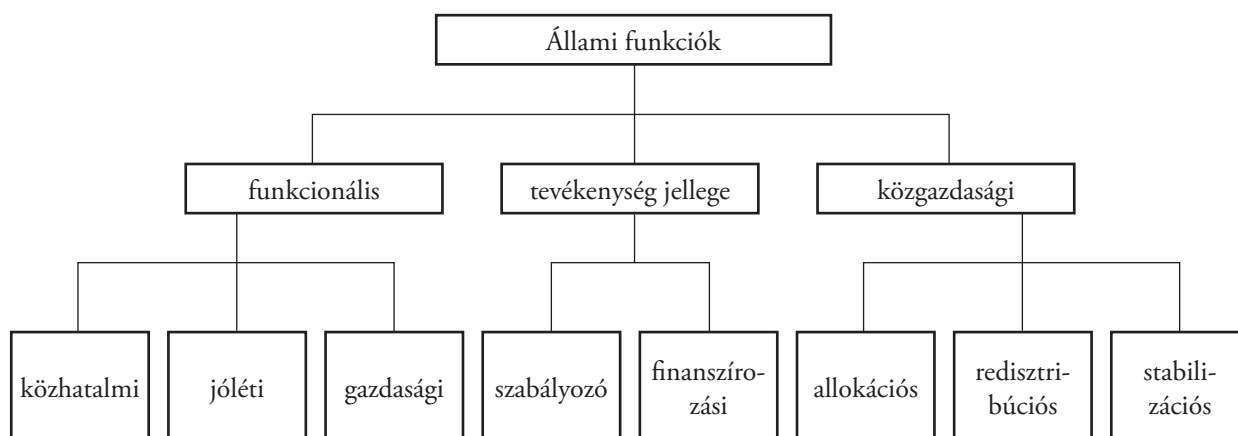
Költségvetési gazdálkodási alapvetések	4
Költségvetési szervek.....	8
1. Költségvetési szerv fogalma.....	8
2. Költségvetési szervek típusai:	8
3. A költségvetési szerv alapítása és megszüntetése	10
4. A költségvetési szerv tevékenysége és működése.....	13
5. A költségvetési szerv gazdálkodása	14
6. Költségvetési szervek kötelezettségvállalása	17
Irodalomjegyzék	19
Jogszabályok.....	19
Fogalmak.....	21

Költségvetési gazdálkodási alapvetések

A modern állam közfeladat-ellátás sokoldalú és összetett. A történelem során az állam egyre több feladatot vállalt fel, amelyhez biztosítania kellett a közbevételeket és kiterjeszteni a közteherviselési kötelezettséget. Az állami szerepvállalás mértékét az állami bevételeknek, vagy kiadásoknak a megtermelt jövedelemhez (GDP) viszonyított arányával jellemzik. Ez a bevételek esetén a centralizációs, a kiadások esetén az újraelosztási hányad.¹

A modern állam funkcióit a szakirodalom három szempont alapján jellemzi, amely megmutatja az állami feladatvállalás összetettségét.

Az állami funkciók csoportosítása²

A közhatalmi funkciók alatt a szakirodalom a védelmi, államszervezési, társadalomszervezési, jogszolgáltatási feladatokat érti. A jóléti funkciók célja a humán tőke újratermelése és megőrzése. A jóléti államok gazdasági fejlettségük és gazdaságpolitikai céljaiktól függően különböző szintű és mértékű jóléti szolgáltatást végeznek. A gazdaságpolitika kialakítása során az állam szerepet vállal több területen. A gazdaságfejlesztés, befektetés-ösztönzés, munkahelyteremtés vagy a gazdasági válság kezelésével kapcsolatos feladatokban fontos szerep hárul az államra.

A közfeladat-ellátás igényli a szabályozási, jogalkotási tevékenységet és a finanszírozási tevékenységet egyaránt. A jogszabályok megfogalmazzák a közfeladatokat, és ellátásának feltételeit, a költségvetési gazdálkodás révén pedig megteremtődnek a közfeladat-ellátás finanszírozásának feltételei.

Az állam a közgazdasági funkciója keretében erőforrásokat von el a magánszférából (allokáció), majd ezeket az erőforrásokat újra felosztja (redisztribúció), illetve fiskális és monetáris eszközökkel befolyásolja a piacgazdaságot és biztosítja a gazdasági egyensúlyt (stabilizáció).³ A közszükségletek közfeladat-ellátás útján kerülnek kielégítésre.

A közfeladat fogalmilag szélesebb jelentéstartalommal bír, mint az állami feladat, hiszen a közfeladat fogalmába az önkormányzati, köztisztviselői és egyéb közszükségletek kielégítésére irányuló feladat is beletartozik. **Közfeladat az, amit jogi aktussal ilyennek minősítenek, azaz az állam, önkormányzat dönt arról, hogy melyek azok a termékek, javak, illetve szolgáltatások, amelyekről maga kíván gondoskodni. Jogi értelemben a közfeladatokat a szakirodalom négy csoportba sorolja:**⁴

- * - másképp nem fedezhető szükségletek;
- * - a szolgáltatást igénybevevők köre nem meghatározható;
- * - alkotmányos alapjogok;
- * - állami gazdasági intervenció.

1 Zsugyel János (szerk.): A közpénzügyek nagy kézikönyve, Complex Kiadó Kft., Budapest, 2009. 39. o.

2 Zsugyel (2009.): i.m. 40. o.

3 Zsugyel (2009.): i.m. 39-41. o.

4 Simon István (szerk.): Pénzügyi jog I., Osiris Kiadó, Budapest, 2007. 28-29. o.

A másképp nem fedezhető szükségletek körébe tartoznak azok az elsősorban alapvető állami funkciók, amelyeket csak az állam képes ellátni. Ilyenek közé tartoznak a védelmi (honvédelmi, rendvédelmi) funkciók, illetve a közigazgatási feladatok. Vannak olyan közfeladatok, amelyeknél a szolgáltatást igénybevevők, illetve a hasznélvezők köre nem határozható meg pontosan. Ilyen terület a környezetvédelem vagy az árvízvédelem többek között. A közfeladatok jó része alkotmányos alapjogként fogalmazódik meg, azaz a legmagasabb szintű jogszabály írja elő ellátandó kötelező közfeladatként, mint az egészségügyi ellátást, közoktatást is. Az állami gazdasági intervenció szerepe a modern társadalmakban jelentős, de a gazdasági válság óta különösen előtérbe került. A gazdasági beavatkozás több területre irányulhat, de a közfeladat-ellátás szempontjából a közpénzügyi támogatásoknak van különös jelentősége.

A közfeladat ellátása többféle formában is történhet. A legjellemzőbb a költségvetési szervek útján az államháztartás keretében történő feladatellátás. A költségvetési szervek a közfeladatot alaptevékenységként az államháztartás részeként, államháztartási egységként látják el.

A közfeladat-ellátásra sor kerülhet úgy is, hogy a központi költségvetés pénzügyi fedezetet biztosít, azaz a magán-gazdaságba tartozó gazdálkodó szervezetek végzik költségvetési ellentételezéssel a közfeladatot. Ilyenek többek között a személyszállítást, tömegközlekedést végző gazdasági társaságok (MÁV, VOLÁN). Ezek a gazdálkodó szervezetek részben vagy egészben magántulajdonban vagy állami, önkormányzati tulajdonban egyaránt állhatnak. Lehetnek továbbá olyan államháztartáson kívüli szervezetek (egyház, társadalmi szervezet, alapítvány, stb.), amelyek köznevelési, szociális, gyermekjóléti feladatot látnak el a közfeladat-ellátás körében.

Jól látszik tehát, hogy a közfeladat-ellátásnak bonyolult intézményrendszere van. A szakirodalom az intézményrendszer szereplőit két csoportra bontja, különbséget tesz köztük a gazdálkodási forma és közpolitikai ágazat, azaz tevékenységterület szerint.⁵

A közfeladatok finanszírozása közösségi és magánforrásokból egyaránt történhet. A magánfinanszírozás díjfinanszírozással, kölcsönforrás bevonásával és tőkebevonásával történhet. A díjfinanszírozás esetén a „használó fizet” elve érvényesül, hiszen a közszolgáltatást igénybe vevők a szolgáltatáshoz történő hozzáférés fejében a szolgáltatás fenntartásához hozzájárulnak. A használati díjak két típusa különböztethető meg, az igénybevétel tényével kapcsolatos, illetve az igénybevétellel arányos díjak érvényesítése. A használati díjak esetén különféle közpolitikai preferenciák is érvényesíthetőek kedvezmények formájában.

A hitelfelvétel lehetősége tulajdonképpen a közbevételek ciklikusságából adódó likviditási hiány pótlására, illetve fejlesztések finanszírozására szolgál. A hitelfelvétel az új államháztartási szabályozásban jelentősen korlátozott a költségvetési hiány és az államadósság szabály betartása érdekében. A tőkebevonás különféle szerződéses viszonyt jelent, amelyben a beruházások megvalósítására magántőke bevonására kerül sor a közszférában (koncesszió, PPP).

A másik finanszírozási forrás, amely meghatározó a közszférában a közjogi vagy közhatalmi bevételek, amelyeket az állam a közteherviselési kötelezettség alapján a közhatalmi kényszer útján fizetési kötelezettségként beszed.⁶

A közteherviselési kötelezettséget az Alaptörvény fogalmazza meg, amely a társadalmi igazságosság elvének megfelelően általános jelleggel valamennyi személyre és szervezetre egyaránt vonatkozik. **A közfeladatok finanszírozásához szükséges anyagi fedezet biztosítása érdekében, teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki köteles hozzájárulni a közös szükségletek fedezéséhez.** A természetes személyek esetén a közteherviselésnél az Alaptörvény figyelembe veszi a gyermekvállalással együttjáró terheket.⁷ Ezt a jogalkotó a személyi jövedelemadózásnál érvényesíti is a családi adóalap-csökkentő kedvezmény formájában. A közteherviselés részletes szabályait az Alaptörvény ún. sarkalatos törvény keretébe utalja, amely a Stabilitási törvényben kerül megfogalmazásra.⁸ A közteherviselés alapján tehát Magyarországon minden természetes személy, jogi személy és más jogalany fizetési kötelezettség teljesítésével járul hozzá a közös szükségletek fedezetéhez.

A fizetési kötelezettségeket az Alaptörvény és a Stabilitási törvény egyaránt a közteherviselés elvéből vezeti le, azaz Magyarországon minden természetes személy jogi személy és más jogalany fizetési kötelezettségek teljesítésével járul hozzá a közös szükségletek fedezetéhez, azaz a közfeladatok finanszírozásához.⁹

5 Zsugyel (2009.): i.m. 44-45. o.

6 Sivák József – Vígvári András: Rendhagyó bevezetés közpénzügyek tanulmányozásába, Complex Kiadó Kft., Budapest, 2012. 86-90. o.

7 Alaptörvény XXX. Cikk, 40. cikk

8 2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról. 28-29. §

9 2001. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról 28. §.

A stabilitási törvény tipizálja a fizetési kötelezettségeket, azaz a közhatalmi bevételek körét. A tipizálás alapját képezi az, hogy nyújt-e fizetési kötelezettségek jogosultja közvetlen ellenszolgáltatást vagy sem. Jellemzően az eljárási illetékek, díjak esetén jár ellenszolgáltatás, azaz a közhatalmi szolgáltatás. A fizetési kötelezettségek rendszerének a rögzítésével más típusú fizetési kötelezettség nem vezethető be, azaz egy zárt rendszer került kialakításra.

A fizetési kötelezettségek szabályozása a kötelezettségeket előíró jogszabályok hierarchiáját is megfogalmazza. **Főszabály szerint fizetési kötelezettséget előírni, a fizetési kötelezettek körét, mértékét, kedvezményeket, mentességeket megállapítani kizárólag törvényben, vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendeletben lehet, ettől eltérően az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés rendelkezhet.** Egyes fizetési kötelezettségeknél, illetve rendkívüli esemény, elemi csapás esetén alkalmazhatóak a kivételes szabályok.

Kormányrendeletben lehet megállapítani a bírság és a pótlék mértékét, igazgatási szolgáltatási díjat és pótdíjat pedig miniszteri rendeletben. Az utóbbi esetben szükség van törvény vagy kormányrendelet felhatalmazására. Igazgatási szolgáltatási díjat és pótdíjat törvény felhatalmazása alapján megállapíthat továbbá a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnöke és a Magyar Energetikai és Közmű Szabályozási Hivatal elnöke.

A jogalanyok széles körét érintő rendkívüli esemény, elemi csapás esetén az adópolitikáért felelős miniszter rendeletet adhat ki az illeték megállapításának mellőzéséről. A fizetési kötelezettségekre vonatkozóan korlátozó szabályokat is megállapít a törvény:¹⁰

- * visszamenőleges hatály tilalma;
- * időbeli korlát;
- * gazdaságosság;
- * szabályozástechnika;
- * gyermekvállalás.

A visszamenőleges hatály tilalma azt jelenti, hogy a jogszabály a hatályba lépést megelőző időszakra nem növelheti a fizetési kötelezettséget, nem bővítheti a fizetési kötelezettségek körét, illetve nem szüntethet meg, vagy korlátozhat kedvezményt, mentességet. Szintén nem adható visszamenőlegesen a jogalanyok meghatározott csoportjának olyan fizetési kedvezmény, mentesség, amely a fizetési kötelezettség összegét csökkenti. Ez utóbbi szabály alóli kivételt jelent az uniós szabályozás, a nemzetközi szerződés illetve az az eset, amikor a kedvezmény vagy mentesség a jogalanyok teljes körét megkülönböztetés nélkül érinti.

Az időbeli korlátozó szabály alapján a fizetési kötelezettséget megállapító, fizetésre kötelezettek körét bővítő, a fizetési kötelezettséget növelő, a kedvezményt, mentességet megszüntető vagy korlátozó szabály kihirdetése és hatálybalépése között legalább harminc napnak el kell telnie.

Fontos kérdés a fizetési kötelezettséget megállapító szabályozásnál, hogy a várható költségek ne haladják meg a várható bevételeket. A fizetési kötelezettség megállapításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy az adminisztrációs költségek (kivetés, beszédés, nyilvántartás stb.) ne legyenek aránytalanul magasak a bevételhez képest, illetve ne haladhatják meg azokat.

¹⁰ Stabilitási tv. 29-38. §.

Szabályozástechnikai kérdések körébe tartozik, hogy a fizetési kötelezettség megállapítására kizárólag az ezzel azonos vagy hasonló életviszonyokat szabályozó törvényben lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni. Ezzel a rendelkezéssel a jogalkotó a szabályozás átláthatóságát és áttekinthetőségét kívánja elősegíteni, hiszen a más tárgyú jogszabályokban meghatározott fizetési kötelezettség a szabály megismerhetőségét akadályozza. A gyermekvállalás terheinek a figyelembevétele az Alaptörvényben is meghatározott szabály, amelyet a fizetési kötelezettségekre vonatkozó rendelkezések körébe a Stabilitási törvény is beemel. A törvény kimondja, hogy a munkával szerzett jövedelem megállapításakor a gyermekvállalás és a gyermeknevelés költségeit figyelembe kell venni. Ez a szabály a személyi jövedelemadóztatás területén családi kedvezmény formájában történik meg, amely adóalap csökkentő kedvezmény.

A fizetési kötelezettségek szabályozásánál szigorú kógens szabályozás érvényesül, de kivételes esetekben az eltérő szabályok alkalmazását is lehetővé teszi a Stabilitási törvény. Így az időbeli korlátot és a gazdaságossági szempontokat nem kell figyelembe venni kötelező uniós jogi aktus, illetve rendkívüli fizetési kötelezettség megállapítása esetén. Az uniós szabályozás felülírhatja a hazai szabályokat, így a kötelező jogi aktusok miatt a fizetési kötelezettség szabályai is eltérhetnek a stabilitási törvényben előírtaktól.

Önellenőrző kérdések:

1. Milyen szempontok alapján csoportosíthatjuk az állami funkciókat?

.....
 .....
 .....

2. Határozza meg a közfeladat fogalmát!

.....
 .....
 .....

3. Mit jelent a közteherviselés elve?

.....
 .....
 .....

4. Határozza meg a fizetési kötelezettségek fajtáit!

.....
 .....
 .....

5. Milyen szintű jogszabályban kell főszabályként a fizetési kötelezettségeket előírni?

.....
 .....
 .....

Költségvetési szervek

1. Költségvetési szerv fogalma

A költségvetési gazdálkodás legfontosabb intézményi szereplői a költségvetési szervek. Részt vesznek a költségvetési eljárásban a tervezéstől egészen a beszámolásig, illetve a költségvetési szervek a költségvetés tényleges végrehajtói, a közfeladat-ellátás alapegységei. A szabályozás számára fontos kérdés a közfeladat magas színvonalú ellátása és ugyanakkor a finanszírozhatóságának a fenntartása, ezért a költségvetési szervek státuszának és gazdálkodási kereteinek a meghatározása.

A költségvetési szervvel a hatályos polgári jogi szabályozás is foglalkozik szemben az új Polgári Törvénykönyvvel, amely nem tér ki külön a költségvetési szervek szabályozására.¹¹ A hatályos szabályozás a költségvetési szervet, mint speciális jogi személyt határozza meg, amelynek képviselőjét a szerv vezetője látja el. Specialitása a többi jogi személyhez képest, hogy alaptevékenysége a közfeladat-ellátás és elsősorban költségvetési forrásokból gazdálkodik. A költségvetési gazdálkodás sem korlátozza a költségvetési szerv felelősségét, hiszen a költségvetését meghaladó mértékben is terheli kártérítési, megtérítési és kártalanítási kötelezettség. Ez azt jelenti, hogy főszabály szerint a költségvetési szerv felelőssége nem korlátozott.

Az államháztartási szabályozás alapján a költségvetési szerv jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy, amely a közfeladatát nem haszonszerzés céljából végzi. A korábbi szabályozás az államháztartás irányítási, szabályozási, tervezési, végrehajtási, beszámolási és ellenőrzési alapegységeként határozta meg a költségvetési szervet, amely jelenleg is érvényes megállapításnak tekinthető.

A költségvetési szervek száma és gazdasági súlya egyaránt jelentős, hiszen az államháztartás alrendszerében több mint nyolcezer költségvetési szerv működik több százezer embert foglalkoztatva.¹²

A költségvetési szervek sajátos jellemzői elhatárolják a többi jogi személytől:¹³

- * államháztartás részét képező szerv;
- * jogi személy;
- * közfeladatát alaptevékenységként lát el;
- * a közfeladat-ellátás követelményeit és feltételeit jogszabályok határozzák meg;
- * közérdek érvényesítésének elsődlegessége;
- * alaptevékenységét nem profitorientáltan végzi;
- * közfeladatát az alapító okiratban meghatározott illetékességi területén és működési körben végzi;
- * költségvetési forrásokból gazdálkodik elsősorban.

2. Költségvetési szervek típusai:

A költségvetési szerveket különböző szempontok alapján lehet csoportosítani. A szakirodalom és a jogi szabályozás négy főbb szempont alapján osztályozza a költségvetési szerveket:

- * alapítók szerint;
- * gazdálkodási jogkör szerint;
- * pénzgazdálkodás önállósága szerint;
- * ágazati sajátosságok szerint.

A költségvetési szervek alapítók szerinti megkülönböztetése egyben az államháztartás alrendszerében elfoglalt helyét és szerepét is megmutatja. Az alapító személyéből eredően eltérőek a költségvetési szervekkel kapcsolatos eljárási szabályok, irányítási és néhány esetben a gazdálkodási szabályok.¹⁴ Az osztályozás alapját az alapítási szabályok adják, amelyek a későbbiek során kerülnek ismertetésre.

11 1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről (Ptk.) 36-37. §

12 Sivák József – Szemlér Tamás – Vígvári András: A magyar államháztartás és az Európai Unió közpénzügyei, Complex Kiadó Kft., Budapest, 2013. 89. o.

13 Zsugyel (2009.): i.m. 69. o.

14 Zsugyel (2009.): i.m. 84. o.

A másik osztályozási szempont a gazdálkodási jogkör szerinti¹⁵ megkülönböztetés, amely alapján önállóan működő valamint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervezetet különíthetünk el.¹⁶

Önállóan működő költségvetési szerv kizárólag szakmai szervezeti egységekre tagozódik, nincs elkülönült gazdasági szervezete, működési kiadásai más ellátó jellegű költségvetési szerv költségvetésében szerepelnek.

Az önállóan működő költségvetési szerv jellemzői:

- * szakmai alaptervekenysége nem eszközigenyes;
- * szellemi, fizikai támogató funkciókat ellátók száma külön szervezeti egység létrehozását nem igényli,
- * az előirányzatai feletti rendelkezési jog nem teljeskörű.

Az önállóan működő költségvetési szervek általában nem jelentős vagyonnal és alacsony ügyfélforgalommal, dolgozói létszámmal rendelkező költségvetési szervek. A gazdálkodási jogkör szerinti megkülönböztetés elsősorban technikai jellegű, hiszen nem érinti a költségvetési szerv jogi személyiségét és főszabály szerint a gazdálkodási önállóságát. A költségvetési szervnél nincs gazdasági szervezet, de a gazdálkodási feladatokat el kell látni, amelynek egy másik önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv tesz eleget. Ennek a kijelölésére az irányító szerv köteles. Az önállóan működő költségvetési szerv munkamegosztási megállapodást köt a gazdálkodási feladatok ellátására a gazdasági szervezettel rendelkező költségvetési szervvel, amely megállapodást az irányító szerv hagyja jóvá.

A gazdálkodási feladatok fedezetéül az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv nyilvántartásaiban elkülönített előirányzatok szolgálnak, amelyet a gazdálkodási feladatokat ellátó költségvetési szerv az önállóan működő költségvetési szerv érdekében használ fel. Az előirányzatokkal való rendelkezési joga jellemzően önálló, hiszen az önállóan működő költségvetési szerv az alapfeladat ellátást szolgáló előirányzataival (személyi juttatások, közterhek) önállóan rendelkezik, míg egyéb előirányzataival a munkamegosztási megállapodásban előírtak szerint. Az irányító szerv azonban az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultságot visszavonhatja, korlátozhatja, ha nem biztosított az előirányzatok takarékos felhasználása.

Az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv olyan költségvetési szerv, amely saját költségvetéssel rendelkezik, önálló gazdálkodási jogköre és felelőssége van, alaptervekenységét önállóan látja el, rendelkezik szakmai szervezeti egységgel és gazdasági szervezeti egységgel.

A költségvetési szervek gazdálkodási jogkör szerinti besorolását a törvényi feltételek mellett a jogszabály kötelezően is előírhatja, illetve ha a törvényi feltételek ezt indokolják az alapító is dönthet erről.

Eltérő rendelkezés hiányában a törvényi kötelezettség alapján önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv:

- * a fejezetet irányító szerv, az ilyen jogállással bíró szerv, középírányító szerv;
- * központi hivatal;
- * önkormányzati hivatal;
- * országos területi hálózattal rendelkező költségvetési szerv központi szerve;
- * társulási tanács munkaszervezeti feladatait ellátó költségvetési szerv;
- * költségvetési szervként működő közreműködő szervezet.

Az alapító is dönthet a gazdálkodási jogkör kiterjesztéséről, ha azt a törvény által meghatározott feltételek indokolják. Az alapító tehát önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervnek sorolhatja be a szervet ha:

- * jelentős terjedelmű és összetett közfeladatot lát el;
- * közfeladat-ellátásában a településinél nagyobb területi jellegű illetékességgel jár el;
- * a közfeladat terjedelme, ellátottak szakma, ügyfélforgalom volumene indokolja;
- * alaptervekenységet támogató szellemi, fizikai tevékenységet végző szervezeti egységek működtetése indokolja.

A szakmai feladatokat ellátó szervezeti egység mellett gazdasági szervezet működik a költségvetési szervnél. **A gazdasági szervezet a gazdálkodási feladatok ellátásáért felelős szervezeti egység.** Indokolt esetben több szervezeti egység is elláthatja a gazdálkodási feladatokat, ekkor a szervezeti egységek összességét kell gazdasági szervezetnek tekinteni.

A gazdasági szervezet feladatai:

- * - költségvetési szerv működtetése;
- * - költségvetés tervezése;
- * - előirányzatok módosítása, átcsoportosítása, felhasználása;
- * - finanszírozás;

15 A régebbi terminológia használatával kapcsolatosan lásd: Károlyi Géza: A részjogkörű költségvetési egységek jogképességének kérdése. Emlékkönyv Prugberger Tamás 70. születésnapja alkalmából. Tanulmánykötet. Szerkesztette: Csák Csilla. Miskolc. 2007. 229-240.o.

16 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról 7. § - 12. § (Vhr.)

- * - adatszolgáltatás;
- * - pénzügyi számviteli rend betartás;
- * - vagyon használata és védelme.

A feladatok egy részénél (működtetés, üzemeltetés, vagyonhasználat, vagyonhasznosítás, vagyonvédelem) lehetőség van a feladatok ellátására a gazdasági szervezeten kívül, szolgáltatás megrendelése útján.

A gazdasági szervezet élén a gazdasági vezető áll, aki irányítja a gazdasági szervezetet és felelős a feladatok ellátásáért. A gazdasági vezető feladatait a költségvetési szerv vezetőjének közvetlen vezetése és ellenőrzése mellett látja el, az általa ellátott feladatok tekintetében a költségvetési szerv vezetőjének helyettese. A gazdasági vezető poszt betöltéséhez megfelelő végzettséggel és szakmai gyakorlattal kell rendelkezni.

A pénzgazdálkodás önállósága szerint kincstári körhöz tartozó, kincstári körön kívüli számlatulajdonosok és kincstári körön kívüli költségvetési szervek különböztethetők meg.

Kincstári körhöz tartoznak az államháztartás központi alrendszerébe tartozó jogi személyek és előirányzatok. A kincstári körhöz tartozók a fizetési számlákat – speciális célt szolgáló eszközök (lakásvásárlás munkáltatói támogatása például) kivételével – kizárólag a kincstárnál vezethetik.

Kincstári körön kívüli számlatulajdonosok:

- * térségi fejlesztési tanács;
- * megyei önkormányzatok és hivatalai;
- * Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság és Médiatanács;
- * MNV Zrt.;
- * Diákhitel Központ Zrt.;
- * Nyugdíjreform és Adósságcsökkenő Alap;
- * Nemzeti Eszközkezelő Zrt.;
- * közalapítványok (Országgyűlés, Kormány és megyei önkormányzat által alapított);
- * állami többségi befolyása alatt álló non-profit gazdasági társaságok;
- * Nemzeti Üdülési Szolgálat.

A számlatulajdonosok a megyei önkormányzatok és hivatalai kivételével a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetnek minősülő jogi személyek. Ezek a szervezetek szoros kapcsolatban állnak az államháztartással, ezért a kincstárnál vezetnek számlát, az egyéb számlavezetési joguk korlátozott.

A kincstári körön kívüli költségvetési szervek nem állnak közvetlenül kapcsolatban a kincstárral, számlát közvetlenül a kincstárnál nem vezetnek, hanem pénzforgalmukat egy kincstári körhöz tartozó költségvetési szervezen keresztül bonyolítják le.

3. A költségvetési szerv alapítása és megszüntetése

A költségvetési szervek létrehozásának a célja a közfeladat ellátása, de a szerv létrehozásával tevékenységéhez forrásokat is kell biztosítani. A takarékos költségvetési gazdálkodás érdekében a jogalkotó szigorú feltételeket szab az alapítók személye és az alapítás eljárási kérdéseivel kapcsolatban egyaránt. **A közjogi szabályok meghatározzák az alapítók személyét, az alapítás módját, a regisztrációt, a költségvetési szervek megszüntetését.**

Költségvetési szerv alapítására jogosult alapító:

- * **Országgyűlés,**
- * **Kormány,**
- * **miniszter,**
- * **helyi önkormányzat, helyi önkormányzatok társulása,**
- * **térségi fejlesztési tanács,**
- * **helyi és országos nemzetiségi önkormányzat és ezek társulása,**
- * **köztisztület.**

Az alapító szervek külön-külön és (azonos alrendszerben) együttesen is jogosultak a költségvetési szerv alapítására. A költségvetési szervek osztályozásánál az alapítók szerinti csoportosítás azt jelenti, hogy az alapítók között aszerint is különbség van, milyen típusú költségvetési szervet hozhatnak létre. A központi költségvetési szerv alapítására csak az Országgyűlés, a Kormány és miniszter jogosult. Helyi önkormányzati költségvetési szervet helyi önkormányzat és

társulása, illetve térségi fejlesztési tanács hozhat létre. Országos vagy helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szervet országos, illetve helyi nemzetiségi önkormányzat vagy a nemzetiségi önkormányzatok társulása hozhat létre. Köztisztviselési költségvetési szervet pedig köztisztviselés alapíthat.

Az alapítás kétféle jogi aktussal történhet:

- * **jogszabállyal,**
- * **alapító okirattal.**

Az általános szabály – az alábbi kivételes szabályok figyelembevételével – az alapító okirattal történő alapítás. Az államháztartásról szóló törvény meghatározza az alapító okirat kötelező tartalmi elemeit (név, székhely, közfeladat, illetékesség stb.). Az Országgyűlés és a Kormány által alapított költségvetési szerv alapítása jogszabállyal történik, míg más alapító szerv által alapított költségvetési szerv esetén alapító okiratban kell rendelkezni. A jogszabállyal alapított költségvetési szerv alapítására speciális szabályokat ír elő a jogalkotó. A jogszabállyal történő alapítás esetén alapító okiratot is ki kell adni az alapításról. Az Országgyűlés és a Kormány által alapított költségvetési szervnél az irányító szerv, más szerveknél (minisztérium, miniszterelnökség, kormányhivatal) a miniszterelnök állapítja meg az alapító okiratot.

A Kormány irányítása és felügyelete alá tartozó költségvetési szervek alapító okiratának kiadásához és alapító okiratának módosításához főszabály szerint az államháztartásért felelős miniszter egyetértése szükséges (kivéve miniszterelnök, illetve a honvédelmi miniszter által alapított költségvetési szervek). A központi alrendszerbe tartozó költségvetési szervek alapító okiratát a Hivatalos Értesítőben közzé kell tenni.

Lehetőség van a költségvetési szervek közös alapítására is, amely esetben az alapítók társulási megállapodásban állapodnak meg a közös alapítás és működtetés feltételeiről, a finanszírozásáról, az irányítási jogok gyakorlásáról.

Az alapítás tekintetében külön, speciális esetet jelent a kiválás. A költségvetési szervből való kiválás esetén a már létező költségvetési szerv alapító okiratának módosítására kerül sor és ezt követően a költségvetési szerv tovább működik. A kivált költségvetési szerv pedig az alapításra vonatkozó szabályok szerint új költségvetési szervként jön létre.

Az alapító okirat mellett a költségvetési szerv működését belső szabályzatok is szabályozzák, mint a szervezeti működési szabályzat, szervezeti egységek ügyrendje, gazdálkodás rendje többek között. A költségvetési szerv vezetője jogszabályi kötelezettség alapján belső szabályzatban rendezi a működéshez kapcsolódó, pénzügyi kihatással bíró, jogszabályban nem szabályozott kérdéseket, továbbá a különböző ágazati, pénzügyi szabályok is előírják kötelezően megalkotandó belső szabályzatokat. Az alapító okirat mellett a legfontosabb belső szabályzat a szervezeti működési szabályzat, amely részletesen tartalmazza a szervezeti felépítést, a működési rendet, tevékenységet, képviselést és munkáltatói jogok gyakorlásának a szabályait.

A költségvetési szerv létrejöttéhez főszabály szerint szükséges a szerv regisztrációja, törzskönyvi nyilvántartásba vétele. A költségvetési szerv tehát a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartásba való bejegyzéssel, a bejegyzés napján jön létre. A kincstár a nyilvántartást valamennyi törzskönyvi jogi személlyel szemben vezeti. **Törzskönyvi jogi személy a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a társulás, a térségi fejlesztési tanács, egyéb jogi személy (költségvetési szervek gazdálkodási szabályait alkalmazó jogi személy).**

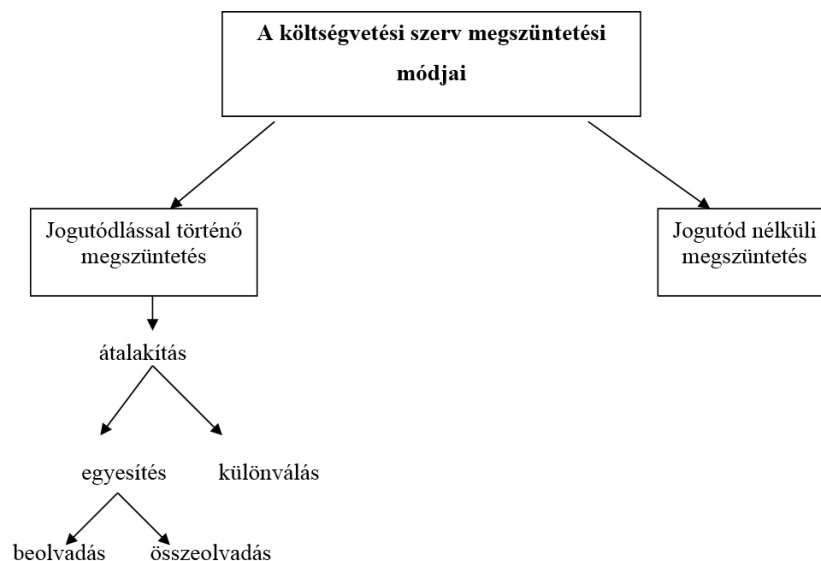
A kincstár által vezetett nyilvántartás közhiteles, nyilvános, hatósági nyilvántartásnak minősül. A közhitelesség azt jelenti, hogy ellenkező bizonyításig vélelmezni kell annak a jóhiszeműségét, aki a törzskönyvi jogi személlyel szemben a nyilvántartásban szereplő adatokban bízva szerez jogot. A bejegyzett adatokról vélelmezni kell azok fennállását, illetve törlés esetén azok megszüntetését.

A nyilvántartás nyilvánossága azt jelenti, hogy a fennálló és törölt adatok, az alapító és megszüntető okiratok nyilvánosak, azt bárki megtekintheti, és arról feljegyzést készíthet.

Harmadsorban hatósági nyilvántartásról van szó, amelynek mögöttes szabályait a közigazgatási eljárás szabályai képezik. A törzskönyvi nyilvántartás vezetésénél a kincstár hatóságként jár el. A döntése ellen fellebbezésnek nincs helye, a szerv bírósági felülvizsgálatát kérheti a döntésnek, a közléstől számított 15 napon belül. A bíróság a kincstár döntését megváltoztathatja.

A költségvetési szerv megszüntetésére is szigorú közjogi szabályok vonatkoznak.

A költségvetési szerv megszüntetése
(saját szerkesztés)

A költségvetési szerv megszüntetése történhet jogutódlással és jogutód nélkül. Az átalakítás a költségvetési szerv általános jogutódlással történő megszüntetését jelenti, amely lehet egyesítés vagy különválás. A költségvetési szervek egyesítése beolvadással vagy összeolvadással történhet. Beolvadás esetén a beolvadó költségvetési szerv megszűnik, jogutódja az átvevő költségvetési szerv lesz. Összeolvadás esetén az egyesítendő költségvetési szervek megszűnnek, jogutódjuk az összeolvadással létrejövő új költségvetési szerv.

Különválás esetén a különváló költségvetési szerv megszűnik és a létrejövő költségvetési szervek lesznek a jogutódok. Az általános jogutódlás esetén a megszüntetés a költségvetési szervvel szemben fennálló követeléseket nem teszi lejárttá, hanem eredeti feltételek szerint a jogutódokat terheli azok teljesítése.

A jogutód nélküli megszüntetés esetén felmerül a fennálló jogok és kötelezettségek jogi sorsának kérdése, azaz ki gyakorolja továbbiakban a jogokat, illetve ki tesz eleget a kötelezettségeknek.

A szabályozás a jogokat és kötelezettségeket két csoportra bontja. Megkülönböztet magánjogi jogokat és kötelezettségeket és egyéb jogokat és kötelezettségeket.

A magánjogi jogoknál és kötelezettségeknél teljes mértékben biztosított a szerzett jogok védelme. A magánjogi kötelezettségek helyébe az alapító lép a költségvetési szerv megszűnése esetén. (Országgyűlés és Kormány által alapított költségvetési szerv esetén az általuk kijelölt szerv.) A jogok és kötelezettségek tehát továbbra is fennállnak, az alapító, e tekintetben, mint jogutód intézkedik a szerződések megszüntetéséről vagy továbbviteléről, illetve a követelések beszedéséről. A törvény nem határozza meg pontosan, hogy mit ért a magánjogi jogok és kötelezettségek alatt, hiszen nem nevesíti ezeket. Az indoklás szerződéses jogokról és kötelezettségekről beszél, míg a törvény a vagyonkezelői jogot sorolja ebbe a körbe.

Az egyéb jogok és kötelezettségek a jövőre nézve megszűnnek, de a helyállási kötelezettség itt is terheli az alapítót. A költségvetési szerv megszüntetése időpontjában fennálló kötelezettségek teljesítéséért és a követelések beszedéséért az alapító felelős. Az egyéb jogok és kötelezettségek fogalmát sem határozza meg a törvény, az indoklás példálódzó felsorolása ide tartozónak tekinti a munkáltatói, számviteli, adóbevallási, iratmegőrzési jogokat és kötelezettségeket.

A költségvetési szerv megszüntetésével kapcsolatosan szigorú eljárási szabályok érvényesülnek, hasonlóan az alapításhoz. Az irányító szervnek is fontos szerep jut a megszüntetésnél, hiszen az irányító szervnek gondoskodnia kell a közfeladat jövőbeni ellátásáról, ha szükséges, illetve a költségvetési szerv megszűnésével kapcsolatos feladatok ellátásáról. Ilyen a számviteli feladatok, vagyonátadási feladatok, díjbeszedési feladatok és a foglalkoztatással összefüggő feladatok ellátása.

A költségvetési szerv megszüntetéséről – jogszabállyal alapított költségvetési szerv esetén – jogszabályban, egyébként megszüntető okiratban kell rendelkezni. A megszüntető jogszabálynak, okiratnak rendelkeznie kell:

- * a megszüntetés okáról,
- * a közfeladat jövőbeni ellátásáról,
- * az utolsó kötelezettségvállalás napjáról.

A költségvetési szerv megszüntetésének többféle oka lehet. Előfordulhat, hogy a közfeladat ellátása iránti szükséglet megszűnt. Ebben az esetben nem kell rendelkezni a közfeladat továbbviteléről, de egyéb esetben erről gondoskodni kell és a közfeladatot más költségvetési szervnek át kell vennie. A megszűnés oka lehet, hogy a költségvetési szerv nem tudja ellátni a közfeladatot, vagy nincs pénzügyi fedezet a közfeladat-ellátásra.

Fontos megjelölni a megszűnés esetén az utolsó kötelezettségvállalás napját, hiszen az ezzel ellentétes kötelezettségvállalás semmis. A költségvetési szerv megszűnéséhez szükséges, hogy a törzskönyvi nyilvántartásból töröljék, így a szerv a törlés napjával szűnik meg.

4. A költségvetési szerv tevékenysége és működése

A költségvetési szervek létrehozásának, működésének alapvető célja a hozzájuk rendelt közfeladat ellátása, ez tekintendő főtevékenységnek. Az államháztartási szabályozás a költségvetési szerv tevékenységét két kategóriára bontja, alaptevékenységre és vállalkozási tevékenységre.

Az alaptevékenység a jogszabály vagy alapító okirat által szakmai alapeladatként meghatározott, de nem haszonszerzés céljából végzett tevékenység. Főszabály szerint a költségvetési szervnek a rendelkezésre álló kapacitásokat a szakmai alapeladat ellátására kell felhasználnia. A korábbi szabályozás különbséget tett az alaptevékenységek között és jellegük alapján kategorizálta a költségvetési szerveket (közhatalmi költségvetési szerv, közintézmény, közintézet, közüzem). A hatályos szabályozás egységesen kezeli az alaptevékenységet és ez alapján nem is kategorizálja a költségvetési szerveket.

A vállalkozási tevékenység haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató-, értékesítő tevékenység. A vállalkozási tevékenység — szemben az alaptevékenységgel — piaci magatartásnak minősül, tehát vonatkoznak rá a magánjogi szabályok, de a közjogi szabályozás is keretek közé szorítja a tevékenység végzését. A vállalkozási tevékenység célja, hogy a költségvetési szerv időleges szabad kapacitását a vállalkozási tevékenység keretében hasznosítsa. Fontos szabály, hogy vállalkozási tevékenység végzésére az elkülönített állami pénzalapok, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai, a központi és fejezeti kezelésű előirányzatok nem jogosultak.

A vállalkozási tevékenység jellemzői:

- * nem veszélyeztetheti az alaptevékenységből eredő kötelezettségeket;
- * az alapító okiratban és belső szabályzatokban meghatározott keretek között végezhető;
- * a bevételeket és kiadásokat elkülönülten kell számolni.

A vállalkozási tevékenység eredménye a vállalkozási maradvány, amely a számviteli szabályok alapján megállapított speciális eredménykategória.

A vállalkozási maradvány lehet pozitív vagy negatív attól függően, hogy eredményesen vagy veszteséggel végzi a vállalkozási tevékenységét a költségvetési szerv.

Amennyiben a vállalkozási tevékenység eredményes és pozitív a vállalkozási maradvány, a költségvetési szervet befizetési kötelezettség terheli. A befizetési kötelezettség mértéke a társasági adó mértékével megegyező hányad. A költségvetési szerveket tehát vállalkozási tevékenységük után hasonló fizetési kötelezettség terheli, mint a piaci szereplőket, vállalkozásokat.¹⁷

A költségvetési szerv a vállalkozási maradvány befizetési kötelezettséggel csökkentett részből vállalkozási tartalékot képez. A vállalkozási tartalék többféle célra felhasználható:

- * a tartalékot terhelő kötelezettségekre;
- * a vállalkozási tevékenység veszteségének rendezésére;
- * alaptevékenység körébe tartozó fizetési kötelezettség teljesítésére;
- * szociális, jóléti, kulturális, sport és üdülési célú szolgáltatásokra;
- * tárgyi eszköz beszerzés és felújítás.

A veszteséges vállalkozási tevékenységgel keletkező negatív vállalkozási maradvány nem veszélyeztetheti a közfeladat-ellátást, a költségvetési szerv gazdálkodását, ezért ebben az esetben további korlátozó szabályokat vezet be a jogalkotó. A keletkező veszteséget a korábbi évek során képezett és fel nem használt vállalkozási tartalékból kell fedezni főszabály szerint. Tehát államháztartáson belülről származó bevétel erre a célra nem használható, illetve az államháztartáson kívüli források közül a közhatalmi bevétel, ellátási díjak és az alkalmazottak térítéséből származó bevétel sem. A vállalkozási tevékenységnél alapvető cél, hogy önfinanszírozó legyen, azaz a vállalkozási tevékenység

¹⁷ Áht. 46. §. A befizetési kötelezettség alól a felsőoktatási intézmény mentesül, ha a vállalkozási maradványt annak keletkezésétől számított három éven belül a vagyonkezelésében lévő állami vagyon fejlesztésére, állami vagyonhoz kapcsolódó beruházásra, vagy beruházást helyettesítő szolgáltatás-vásárlásra (PPP) kötött szerződésből származó fizetési kötelezettség teljesítésére használja.

bevételeknek fedeznie kell a tevékenységgel összefüggő közvetlen és közvetett kiadásokat és az amortizációt. A hosszú távon veszteséges vállalkozási tevékenység végzését a szabályozás nem teszi lehetővé, mivel meghatározza, hogy ha fedezésére a vállalkozási tartalék nem nyújt fedezetet, a vállalkozási tevékenységet meg kell szüntetni.

A költségvetési szerv vezetője a felelős a költségvetési szerv számára jogszabályban előírt valamennyi kötelezettség teljesítéséért, a szerv által végzendő közfeladatok megfelelő ellátásáért, és a költségvetési szerv működtetéséért. Az államháztartási törvény a vezetői feladatokat részletesen nem határozza meg, ennek a szabályozását az ágazati rendelkezésekre, belső szabályzatokra bízta. A költségvetési szerv költségvetésének végrehajtásáért az irányító szerv közjogi felelősséggel tartozik, felette irányítási vagy felügyeleti jogokat gyakorol. Az irányítási jogkör a szélesebb, míg a felügyelet szűkebb hatásköröket jelent. Az irányítási hatásköröket az irányító szerv vezetője gyakorolja. Az irányítási jogkör korlátozható, más szervre ruházható. Az irányítási hatáskör jellemzően kiterjed:

- * a költségvetési szerv státuszváltozásaira (alapítás, megszüntetés);
- * vezetővel, gazdasági vezetővel szembeni jogok gyakorlására;
- * a közfeladat ellátásra vonatkozó jogok gyakorlására;
- * a költségvetési szerv döntéseinek előzetes, utólagos jóváhagyására, utasítási jogra.

A költségvetési szervek tevékenységével kapcsolatosan új szabályként vezette be az államháztartási törvény az állami feladatellátásnak költségvetési szerv általi átvételét a kizárólagosan állami tulajdonú gazdasági társaságtól. A bevezetőben említettek szerint a közfeladat-ellátás nemcsak költségvetési szervek útján történhet, hanem a magángazdaságba tartozó vállalkozások útján is, amelyek közül az államháztartási szabályozás szempontjából különös jelentősége van a közvetett vagy közvetlen állami tulajdonú gazdasági társaságoknak. A feladat átvételéről és ezzel egyidejűleg a gazdasági társaság megszüntetéséről kormányrendelettel kell dönteni. Az állami feladatátadás esetén fontos kérdésként merül fel a pénzeszközök, a vagyon, illetve a jogok és kötelezettségek jogi sorsának elrendezése.

A pénzeszközöket, közpénzállományt az átadó társaság átutalja, illetve átadja az átvevő költségvetési szervek a feladat átvételének időpontjában. A társaság tulajdonában álló vagyon pedig törvény erejénél fogva, ingyenesen az államra száll át, amely vagyon felett a vagyonkezelői jogot az átvevő költségvetési szerv gyakorolja.

A társaság jogai és kötelezettségei tekintetében a jogutód az állami feladat átvételének időpontjában az átvevő költségvetési szerv lesz. A jogok és kötelezettségek közül azonban nevesít egyeseket a törvény, mert ezek a törvény erejénél fogva nem a költségvetési szervet terhelik és jogosítják, hanem az államot. A jogutód az állam lesz az alábbi jogviszonyok esetén:

- * a tagsági, részesedési jogviszonyok;
- * az adósság-keletkeztető ügyletek;
- * értékpapír-kibocsátás;
- * faktoring ügylet;
- * garancia és kezességvállalás.

Ezekre az ügyletekre és jogviszonyokra főszabály szerint jellemző, hogy a költségvetési szervek ilyen ügyleteket nem köthetnek, illetve jogviszonyt nem hozhatnak létre. Minderre tekintettel ilyen ügyletek esetében nem lehetnek jogutódok sem.

5. A költségvetési szerv gazdálkodása

A költségvetési szerv gazdálkodásánál különbséget kell tenni a vagyongazdálkodás és a költségvetési pénzgazdálkodás között. A **vagyongazdálkodás** részletes szabályait külön fejezet tartalmazza, így csak az ezekkel kapcsolatos jelentős szabályok bemutatására kerül sor.¹⁸

Az Alaptörvény a nemzeti vagyon kategóriájába sorolja az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonát. A nemzeti vagyon célja, elsődleges rendeltetése a közfeladatok ellátásának biztosítása. A szabályozás célja tehát, hogy a nemzeti vagyon védelme és a vagyonnal való gazdálkodás rendelkezéseit meghatározza. A vagyonnal kapcsolatos jogok és kötelezettségek három részre bonthatóak.

Az állami vagyon tulajdonosa az állam, az önkormányzati vagyon tulajdonosa az önkormányzat, azonban sem az állam sem az önkormányzat nem gyakorolja közvetlenül a tulajdonjogát, hanem erre külön személyt, szervezetet jelöl ki, illetve külön szervezetek jönnek létre, a tulajdonosi joggyakorlók. Tulajdonosi joggyakorló, aki a nemzeti

---

¹⁸ 2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról (Nvt.)

vagyon felett az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességének a gyakorlására jogosult.¹⁹

A nemzeti vagyon kezelése, hasznosítása, a közfeladatok érdekében történő használata a vagyonkezelői jog jogosultja révén valósul meg. A vagyonkezelői jog szűkebb jogkört jelent, mint a tulajdonosi jogok. Főszabály szerint megilletik a tulajdonos jogai és terhelik a tulajdonos kötelezettségei, de a törvényi korlátok között. Ilyen a vagyonkezelőre vonatkozó korlátozó szabályok, melyeket a törvényi kivételek figyelembe vételével alkalmazni kell:

- * a vagyont nem idegenítheti el;
- * használati joggal, szolgálommal vagy más dologi joggal nem terhelheti meg;
- * a vagyont biztosítékkul nem adhatja;
- * vagyonkezelői jogot nem ruházhatja át, nem terhelheti meg;
- * hatósági, bírósági eljárásban ügydöntő tulajdonosi hozzájárulást nem adhat.

A központi költségvetési szervek esetében az állami tulajdonú ingatlannal kapcsolatos jogok további korlátozás alá esnek. A költségvetési szerv a rábízott állami tulajdonú ingatlant vagy ingatlanrészt – a törvényi kivételek figyelembevételével – nem hasznosíthatja, használatot bármilyen jogcímen átengedő szerződést nem köthet, az ingatlanon beruházást, felújítási tevékenységet nem végezhet, nem végeztethet. Jól látszik tehát, hogy a költségvetési szerv vagyongazdálkodása kötött, szigorú szabályozás alá esik.

A **pénzgazdálkodás** elsősorban a költségvetési előirányzatokkal való gazdálkodást jelenti, de a költségvetési szerv magánjogi jellegű bevételeire is érvényesülnek a szigorú szabályok. A pénzgazdálkodás centralizált a központi költségvetési szervek gazdálkodásában, azaz az előirányzatokkal a költségvetési szervek rendelkeznek, de a pénzügyi lebonyolítást, a finanszírozást a Magyar Államkincstár végzi. Ennek a pénzforgalomnak a lebonyolítását szolgálja a Kincstári Egységes Számla.

A költségvetési gazdálkodást a szakirodalom és a jogi szabályozás egyaránt három szakaszra bontja:²⁰

- * költségvetés tervezése,
- * költségvetés végrehajtása,
- * beszámolás.

(A költségvetési eljárás szabályait külön fejezet tartalmazza részletesen, de a főbb szabályok ebben a fejezetben is ismertetésre kerülnek.)

A költségvetési szerveknek a tervezésben fontos feladatai vannak. A jogszabályi előírások és a fejezetet irányító szerv által meghatározott iránymutatások szerint a költségvetési szerv megtervezi a költségvetését. A tervezési alapelvek szerint ez szigorú költségvetési keretet jelent a tervezés során. Valamennyi költségvetési szerv megtervezi és elkészíti az elemi költségvetését, amely alapján az éves gazdálkodását folytatja. A tervezésért és elkészítésért a költségvetési szerv vezetője a felelős. Az elemi költségvetést a fejezetet irányító szerv hagyja jóvá. Az elemi költségvetés készítésénél meg kell tervezni a személyi juttatásokat (létszám- és munkaerőgazdálkodás), a dologi kiadásokat (készlet beszerzése, közüzemi felhalmozási kiadások, felújítások, tárgyi eszköz-beszerzés, beruházás) működési bevételeket (igazgatási szolgáltatási díjak, felügyeleti díjak, termékértékesítés, szolgáltatás, egyéb bevételek), támogatásokat.

A kincstári költségvetést a központi alrendszerbe tartozó költségvetési szerveknek kell készíteni. A kincstári költségvetést a fejezetet irányító szerv állapítja meg a költségvetési szerv számára, ez egy kevésbé részletezett költségvetés. A kincstári költségvetés készítése azért szükséges, mert a Magyar Államkincstár végzi a központi költségvetési szervek költségvetési finanszírozását, nyilvántartja a költségvetési előirányzatait. Ezeknek a feladatoknak a kincstár a részére rendelkezésre bocsátott dokumentum alapján tud eleget tenni.²¹

A költségvetési szerv számára a költségvetés végrehajtása a megtervezett elemi költségvetés végrehajtását jelenti a közfeladatok ellátása érdekében. A költségvetés végrehajtásánál többféle eltérés merülhet fel (bevételek elmaradása, kiadások növekedése), amelyek megoldására a jogalkotónak választ kell adni.

Ilyen eset:

- * a többletbevétel,
- * a kiadási, bevételi előirányzatok módosítása,
- * maradvány elszámolás.

¹⁹ Nvt. 7/A § Az állam tulajdonában álló nemzeti vagyon tekintetben a tulajdonosi joggyakorló a miniszter, központi költségvetési szerv, az állam 100 %-os tulajdonában álló gazdálkodó szervezet vagy az ilyen szervezet és az állam együttes tulajdonában álló gazdasági társaság.

²⁰ Simon (2007.): i.m. 154-155. o.

²¹ Zsugyel (2009.): i.m. 358-361. o.

A költségvetési szervek többletbevételének felhasználására engedély alapján jogosultak, ha többletbevétel a bevétel (közhatalmi, intézményi működési, felhalmozási bevétel) eredeti vagy módosított előirányzatán felül keletkezett.

A többletbevétel felhasználására az irányító szerv előzetes engedélye alapján, előirányzat-módosítás után kerülhet sor. Ha jelentős mértékű a többletbevétel – a Kormány irányítása alá tartozó fejezetbe sorolt költségvetési szerv esetén az államháztartásért felelős miniszter előzetes engedélyével használható fel.²² Ha nem engedélyezik a felhasználást, a döntés közlésétől számított öt napon belül a központi költségvetési szerv esetén a központi költségvetésbe egyéb költségvetési szervnél az irányító szerv költségvetésébe be kell fizetni. A bevételi és kiadási előirányzatok módosítására kerülhet sor, ha a költségvetési szerv kiadási és bevételi előirányzatait megemeli. Erre a költségvetési szerv a többletbevételét, a vállalkozási tartalékát, és előirányzat-maradványát használhatja fel.

Az átcsoportosítás joga részletesen szabályozott és a különböző szintű szervekhez különböző szintű jogkör tartozik. A költségvetési szerv a kiemelt előirányzatok között átcsoportosítást hajthat végre, azonban ez az átcsoportosítás nem irányulhat a személyi juttatások előirányzatának növelésére. Ez alól kivételt képez az az eset, ha az irányító szerv engedélyezi a személyi juttatások előirányzat növelését a jóváhagyáskor még nem ismert jogszabályváltozás miatt. Az átcsoportosítás elrendelésére a költségvetési szerv vezetője vagy az általa írásban felhatalmazott személy jogosult és az intézkedéshez pénzügyi ellenjegyzés is szükséges.

A gazdálkodás során keletkező fel nem használt előirányzatok, pénzügyi maradvány kategóriájába esnek. A pénzügyi maradvány a költségvetési szerveknél lehet költségvetési maradvány, amely a költségvetési gazdálkodásból, származik, illetve lehet a vállalkozási tevékenység eredményeként alaptevékenységből jelentkező vállalkozási maradvány. A költségvetési maradvány az államháztartás központi alrendszerében előirányzat-maradvány, az államháztartás önkormányzati alrendszerében pénzmaradvány. Központi költségvetési szerv a szabályozásban előírtak szerint bevételi és kiadási előirányzatait megnövelheti a maradvánnyal. Ezzel szemben az önkormányzati alrendszerhez tartozó költségvetési szerv esetén az irányító szerv dönt a maradvány felhasználásáról vagy elvonásáról.

A költségvetés végrehajtásáról a költségvetési évet követő évben a költségvetési szervnek be kell számolni, éves költségvetési beszámolót és zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatást el kell készíteni. A költségvetési beszámolóhoz és adatszolgáltatáshoz a fejezetet irányító szerv iránymutatása alapján tesz eleget a költségvetési szerv. Az irányító szerv:

- * meghatározza a beszámoló és adatszolgáltatás határidejét,
- * kialakítja a szempontrendszert, a tartalmi és formai követelményeket,
- * megküldi a szükséges nyomtatványokat.

A beszámoló készítésére a számviteli szabályok alapján kerül sor.²³ Az éves beszámoló elkészítéséért a költségvetési szerv vezetője a felelős és mellette a gazdasági vezető is aláírja. A beszámolót az irányító szerv vezetője hagyja jóvá és benyújtja a kincstárnak.

A zárszámadáshoz kapcsolódó adatszolgáltatás két részből, számszaki és szöveges részből áll. A számszaki rész a kincstári költségvetés előirányzatainak a teljesülését mutatja be. Az adatszolgáltatással kapcsolatos dokumentumokat meg kell küldeni a fejezetet irányító szervnek.

A költségvetési szervek a közjogi szabályozás, a költségvetési gazdálkodás és közfeladat-ellátás miatt speciális helyzetű szervek, ezért nem minden olyan ügylet megkötésére jogosultak, amelyekre a magánjogi gazdálkodó szervezetek. **Az államháztartási törvény meghatározza a költségvetési szervek gazdálkodásának jogi garancia-rendszerét, amely áll a gazdálkodást korlátozó és tiltó szabályokból.**²⁴ A megkülönböztetés a két szabályrendszer között fontos jogi feltételekben való különbségtételt is jelent. **A gazdálkodást korlátozó szabályok esetén a törvény enged kivételt a szabályok alól és nem érvényességi feltétel a szabály betartása, azaz ilyen korlátozó szabály alá tartozó ügylet megkötése nem érvénytelen. A gazdálkodást tiltó szabályok esetén érvényesen nem köthetnek ilyen ügyleteket a költségvetési szervek, azaz a tiltás ellenére megkötött ügyletek polgári jogi értelemben érvénytelenek.**

A gazdálkodást korlátozó szabályok két területet érintenek:

- * a szervezet létrehozása, szervezethez való csatlakozás,
- * támogatás, ellenérték nélküli kötelezettség vállalása.

A költségvetési szerv főszabály szerint jogi személyt, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet nem hozhat létre, abban tagsági, részesedési viszonyt nem szerzhet és ahhoz nem csatlakozhat.

---

22 Ávr.. 35. § (2) bek. Jelentős mértékű a többletbevétel, ha a bevételi előirányzat 30 %-át, de legalább az ötven millió forintot meghaladja.

23 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről.

24 Simon (2007.): i.m. 155. o.

A költségvetési szerv költségvetéséből támogatás, adomány, más ellenérték nélküli kötelezettség nem vállalható, valamint kifizetés nem teljesíthető. A korlátozó szabály alól kivételt képeznek azok az esetek, amikor a támogatás a jogszabály által meghatározott speciális célra irányul:

- * munkáltatói kölcsön, támogatás;
- * ellátottak pénzbeli juttatása;
- * a saját foglalkoztatottak jóléti célú tevékenységet végző szervezet támogatása.

A gazdálkodást tiltó szabályok célja a gazdálkodás biztonságának a megőrzése, a költségvetési szervek jövőbeni eladósodásának megakadályozása, a költségvetési egyensúly fenntartásának a biztosítása. A tiltó szabályok két területet fognak át, az adósságkeletkeztető ügyleteket²⁵ és egyéb tiltott ügyleteket.

Adósságot keletkeztető ügylet:

- * hitel, kölcsön felvétele, átvállalása;
- * hitelviszonyt megtestesítő értékpapír forgalomba hozatala;
- * váltó kibocsátása;
- * pénzügyi lízing szerződés kötése;
- * eladóként visszavásárlási kötelezettséggel kötött adásvételi szerződés;
- * szerződéses, legalább háromszázhatvanöt nap időtartamú halasztott fizetés, részletfizetés;
- * hitelintézet által származékos műveletek különbözeteként elhelyezett fedezeti betétek az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-nél.

Az egyéb tiltott ügyletek körébe tartozik:

- * értékpapír kibocsátás és megszerzés;
- * faktoringot magába foglaló szerződés;
- * garancia és kezességvállalás.

A költségvetési főfelügyelő és felügyelő a gazdálkodás biztonsága, költségvetési politikával való összhangja és a takarékos, szabályszerű, eredményes működés érdekében kijelölt személy. A főfelügyelőt, felügyelőt az államháztartásért felelős miniszter jelöli ki, megbízásáról gondoskodik, illetve ellátja a szakmai irányítással kapcsolatos feladatokat. A munkáltatói jogokat a kincstár vezetője gyakorolja. A költségvetési felügyelő, főfelügyelő a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerveknél jelölhető ki.

A költségvetési főfelügyelő és felügyelő:

- * jogosult a kijelölt szerv adatait megismerni, iratokba, adathordozókba betekinteni;
- * véleményezi a belső szabályzatokat;
- * kötelezettségvállalásokat véleményezi, nagy összegű kötelezettségvállalás esetén (10 millió forintot elérő) kifogással élhet;
- * tervezéssel, gazdálkodással, beszámolóval összefüggő intézkedéseket előzetesen véleményezi.

Az önkormányzati alrendszerben hasonló célból önkormányzati biztos kijelölésére kerül sor. Az államháztartási törvény meghatározza a kijelölés feltételrendszerét, amelytől az önkormányzati rendelet eltérhet, azaz a kijelölésre kisebb tartozás esetén is sor kerülhet.²⁶ Az önkormányzati biztos szélesebb körű jogosítványokkal rendelkezik, mint a költségvetési felügyelő. Csak a biztos ellenjegyzésével vállalható kötelezettség, illetve rendelhető el utalványozás, továbbá a gazdálkodásra, működésre javaslatokat tehet és intézkedéseket kezdeményezhet.

6. Költségvetési szervek kötelezettségvállalása

A költségvetés végrehajtása a költségvetési szerveknél kötelezettségvállalások során valósul meg, ezek a szabályok biztosítják a törvényes kereteket a közfeladat-ellátáshoz kapcsolódó kiadási előirányzatok felhasználásához. **Kötelezettségvállalás tehát a kiadási előirányzatok terhére fizetési kötelezettség (különösen foglalkoztatási jogviszony létesítése, szerződés megkötése, költségvetési támogatás biztosítása) vállalásáról szóló, szabályszerűen meg tett jognyilatkozat.** Az államháztartási törvény indoklása is rámutat, minden olyan fizetési kötelezettség kötelezettségvállalásnak tekinthető, amely a kötelezettségvállaló nyilatkozatán, döntésén alapul. Így ide sorolhatóak azok a fizetési kötelezettségek, amelyeknél a kötelezettségvállalónak érdemi mérlegelési jogköre nincs (közműdíjak, kötelező biz-

²⁵ Stabilitási tv. 3. § (1) bekezdése.

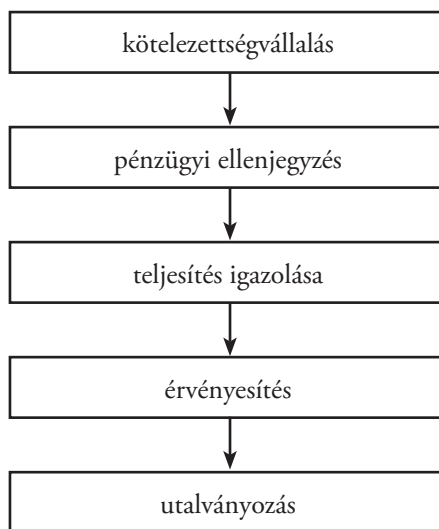
²⁶ Áht. 71. §. Ha a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szerv harminc napon túli, lejárt esedékességű elismert tartozás-állományának mértéke két egymást követő hónapban eléri az éves eredeti kiadási előirányzatának 10 %-át, vagy a százötven millió forintot, az irányító szerv a költségvetési szervhez önkormányzati biztost jelöl ki.

tosítások), illetve azok az esetek, amikor a fizetési kötelezettséget a jogszabály határozza meg, de az alapjául szolgáló jogviszony létrehozása a kötelezettségvállaló döntésén múlik. Nem minősülnek kötelezettségvállalásnak az egyes más fizetési kötelezettségek, amelyeknél a fizetési kötelezettségek jogszabályon, jogerős végrehajtható bírósági, hatósági döntésen vagy más kötelező előíráson alapulnak. Ebben az esetben nem kell a kötelezettségvállalási eljárást lefolytatni.

A kötelezettségvállalás időtartama alapján tipizálhatóak a kötelezettségvállalások, így megkülönböztetünk tárgyéven belüli, illetve tárgyéven túli kötelezettségvállalásokat. A tárgyévi kötelezettségvállalások pénzügyi kereteit az adott évi költségvetés tartalmazza, ezek a tárgyévi kiadási előirányzatok. A tárgyéven túli kötelezettségvállalás esetén azzal a problémával szembesül a kötelezettségvállaló, hogy a költségvetés csak egy évre szól.

A hosszú távú kötelezettségvállalást korlátok közé szorítja a törvényi szabályozás. A hosszú távú kötelezettségvállalás közé tartozik a több évre szóló kötelezettségvállalás, amelyre szintén speciális szabályokat állapít meg a jogalkotó. A többéves kötelezettségvállalás engedélyhez kötött vagy tiltott is lehet (célja a kedvezményezett működésének támogatása) a központi alrendszerbe tartozó költségvetési szerveknél. A kötelezettségvállalás speciális eljárás rendet, folyamatot is jelent. Ahol van középtávú (hároméves időszakra meghatározott) tervezési keret, ott a következő évek várható előirányzatai terhére vállalható kötelezettségek korlátok közé szorítottak, így legfeljebb ezen keretek mértékig engedi a törvény a kötelezettségvállalást. Ha nincsenek középtávú tervezési keretszámok, az államháztartás központi alrendszerében több év, vagy a költségvetési éven túli év kiadási előirányzata terhére olyan mértékig lehet kötelezettséget vállalni, hogy a kötelezettségvállalás forrásául szolgáló kiadási előirányzatokat terhelő kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek összege egyik évben sem haladhatja meg működési célú kiadás esetén a költségvetési év működési költségvetésében jóváhagyott eredeti kiadási előirányzatok hetven százalékát, felhalmozási célú kiadás esetén a költségvetési év felhalmozási költségvetésében jóváhagyott eredeti kiadási előirányzatok ötven százalékát. Egyéb esetben a jogalkotó a tárgyévi előirányzatokkal megegyező mértékben engedi a tárgyévet követő években a kötelezettségvállalást. Ez egyfajta felső határ és ezt nem haladhatja meg a kötelezettségvállalás, többletigényre főszabály szerint nincs lehetőség.

A kötelezettségvállalás folyamata

A kötelezettségvállalás a folyamat első lépésének és a teljes folyamatnak is az elnevezése. Kötelezettségvállalásra a költségvetési szerv nevében a kötelezettséget vállaló személy jogosult. Kötelezettséget vállaló lehet a költségvetési szerv vezetője, a vezető által írásban felhatalmazott költségvetési szerv alkalmazásában álló személy. Főszabály szerint a kötelezettségvállalás írásban történik, de előfordulhatnak a jogalkotó által meghatározott olyan esetek, amikor nem szükséges az előzetes írásbeli kötelezettségvállalás. Ilyenek többek között a százezer forint alatti ügyletek, a pénzügyi szolgáltatás igénybevétele, illetve a korábban említett – kötelezettségvállalásnak nem minősülő – egyéb fizetési kötelezettségek.

A kötelezettségvállalásra csak a pénzügyi ellenjegyzést követően kerülhet sor. **A pénzügyi ellenjegyzés egy folyamatba épített garanciális jellegű kontroll, szakmai és költségvetési kontroll a költségvetési szerv vezetője felett. A pénzügyi ellenjegyzés a kötelezettségvállalás dokumentumának, a pénzügyi ellenjegyzés dátumának és az ellenjegyzés tényére történő utalás megjelölésével, az arra jogosult személy aláírásával történik meg.** Ellen-

jegyzésre jogosult személyek körét (ilyen többek között a gazdasági vezető, a költségvetési szerv vezetője által írásban kijelölt személy, önkormányzat gazdasági vezetője) a jogalkotó tételesen meghatározza, illetve szakmai követelményeket ír elő (pénzügyi-számviteli végzettség, képesítés). Az ellenjegyzés kapcsán az ellenjegyzőnek vizsgálnia kell, hogy a kötelezettségvállaláshoz szükséges előirányzat rendelkezésre áll-e, illetve a gazdálkodásra vonatkozó szabályok betartásra kerültek-e, a kifizetés időpontjában a pénzügyi fedezet biztosított-e. Ha a kötelezettségvállalás nem felel meg a vizsgált feltételeknek az ellenjegyző nem jegyzi ellen a kötelezettségvállalást és a felmerült problémákról írásban tájékoztatja a kötelezettségvállalót, a szerv vezetőjét és a gazdasági vezetőt. A költségvetési szerv vezetője írásban utasíthatja az ellenjegyzőt a pénzügyi ellenjegyzésre, amelynek köteles eleget tenni, de erről írásban értesíti az irányító szerv vezetőjét. Az irányító szerv a bejelentéstől számított nyolc munkanapon belül megvizsgálja a bejelentést.

A teljesítés igazolása során a jogosult személy az okmányok alapján ellenőrzi és igazolja a kiadások teljesítésének jogosságát, összecszerúságát és teljesítését. A teljesítés igazolásának részletes szabályrendszerét a költségvetési szerv a belső szabályzatában rögzíti. A teljesítési igazolásra jogosultak körét a kötelezettségvállaló írásban jelöli ki.

Az érvényesítésnél a teljesítési igazolás alapján az érvényesítő ellenőrzi az összecszerúságot, a fedezet meglétét, a jogszabályok és a belső szabályzatok betartását. Ha az érvényesítő a szabályok megsértését tapasztalja ezt köteles jelezni az utalványozónak, de az érvényesítés nem tagadható meg, ha az utalványozó az érvényesítésre utasítja. Utasítás esetén azonban ugyanazt az eljárást kell lefolytatni, mint az ellenjegyzés esetén. Az érvényesítésre jogosult kijelölésére a megfelelő szakmai feltételek teljesítése esetén kerül sor. Tartalmilag az érvényesítés magában foglalja az érvényesítésre utaló megjelölést és az érvényesítő aláírását.

Utalványozás a kiadás teljesítésének, a bevételek beszédésének vagy elszámolásának a jóváhagyását jelenti. Az utalványozás két módon történhet. Érvényesített pénztárbizonylatra való rávezetéssel (készpénzes fizetési mód esetén) vagy külön írásbeli rendelkezéssel. Az utóbbi esetben a jogalkotó szabályozza az írásbeli rendelkezés kellékeit. Vannak olyan ügyletek, amelyeket nem kell utalványozni, hanem enélkül is kifizethető.

A kötelezettségvállalásban résztvevő személyekről a gazdálkodásban betöltött szerepük miatt nyilvántartást vezetnek, illetve a kötelezettségvállalásban betöltött szerepükhöz mérten összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak rájuk.

Irodalomjegyzék

- Károlyi Géza: A részjogkörű költségvetési egységek jogképességének kérdése. Emlékkönyv Prugberger Tamás 70. születésnapja alkalmából. Tanulmánykötet. Szerkesztette: Csák Csilla. Miskolc. 2007. 229-240.o.
 Zsugyel János (szerk.): A közpénzügyek nagy kézikönyve, Complex Kiadó Kft., Budapest, 2009.
 Simon István (szerk.): Pénzügyi jog I., Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
 Sivák József – Végvári András: Rendhagyó bevezetés közpénzügyek tanulmányozásába, Complex Kiadó Kft., Budapest, 2012

Jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
 2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
 2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyronról
 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről
 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

Önellenőrző kérdések

1. Mi a költségvetési szerv államháztartási jog szerinti fogalma?

.....
.....

2. Sorolja fel a költségvetési szervek csoportosítási szempontjait!

.....
.....
.....

3. Gazdálkodási jogkör alapján milyen költségvetési szervek különböztethetők meg?

.....
.....

4. Határozza meg az önállóan működő költségvetési szerv fogalmát!

.....
.....

5. Sorolja fel a költségvetési szerv megszüntetésének módjait!

.....
.....
.....

6. Hogyan határozhatjuk meg a költségvetési szerv alaptevékenységét?

.....
.....
.....

7. Hogyan különböztethetjük meg a költségvetési szerveket a pénzgazdálkodás önállósága szerint?

.....
.....
.....

8. Ismertesse a költségvetési szerv vállalkozási tevékenységének jellemzőit!

.....
.....
.....
.....

9. Sorolja fel a költségvetési szerv kötelezettségvállalási folyamatának lépéseit!

.....
.....
.....
.....

Fogalmak

1. Közfeladat

Közfeladat jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladat, amit az arra kötelezett közérdekből, jogszabályban meghatározott követelményeknek és feltételeknek megfelelően végez.

2. Költségvetési szerv

Az államháztartási szabályozás alapján a költségvetési szerv jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy, amely a közfeladatát nem haszonszerzés céljából végzi.

3. Önállóan működő költségvetési szerv

Önállóan működő költségvetési szerv kizárólag szakmai szervezeti egységekre tagozódik, nincs elkülönült gazdasági szervezete, a pénzügyi-gazdálkodási feladatait egy másik költségvetési szerv látja el.

4. Önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv

Az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv az olyan költségvetési szerv, amely saját költségvetéssel rendelkezik, önálló gazdálkodási jogköre és felelőssége van, alaptevékenységét önállóan látja el, rendelkezik szakmai szervezeti egységgel és gazdasági szervezeti egységgel.

5. Gazdasági szervezet

A gazdasági szervezet a költségvetési szerv gazdálkodási feladatainak ellátásért felelő szervezeti egység. A gazdasági szervezet élén a gazdasági vezető áll, aki irányítja a gazdasági szervezetet és felelős feladatok ellátásáért.

6. Kincstári kör

Kincstári körhöz tartoznak az államháztartás központi alrendszerébe tartozó jogi személyek és előirányzatok. A kincstári körhöz tartozók a fizetési számláikat – speciális célt szolgáló eszközök (lakásvásárlás munkáltatói támogatása például) kivételével – kizárólag a kincstárnál vezethetik.

7. Törzskönyvi jogi személy

Törzskönyvi jogi személy a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzeti önkormányzat, a társulás, a térségi fejlesztési tanács, egyéb jogi személy.

8. Költségvetési szerv alaptevékenysége

Az alaptevékenység a jogszabály vagy alapító okirat által szakmai alapfeladatként meghatározott, de nem haszonszerzés céljából végzett tevékenység. Főszabály szerint a költségvetési szervezeteknek a rendelkezésre álló kapacitásokat a szakmai alapfeladat ellátására kell felhasználnia.

9. Költségvetési szerv vállalkozási tevékenysége

Vállalkozási tevékenység haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató-, értékesítő tevékenység.

10. Vállalkozási maradvány

A vállalkozási tevékenység eredménye a vállalkozási maradvány, amely a számviteli szabályok alapján megállapított speciális eredménykategória.

11. Vállalkozási tartalék

A költségvetési szerv a vállalkozási maradvány befizetési kötelezettséggel csökkentett részéből vállalkozási tartalékat képez.

12. Nemzeti vagyon

Az Alaptörvény a nemzeti vagyon kategóriájába sorolja az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonát. A nemzeti vagyon célja, elsődleges rendeltetése a közfeladatok ellátásának biztosítása.

13. Költségvetési főfelügyelő, felügyelő

A költségvetési főfelügyelő és felügyelő a gazdálkodás biztonsága, költségvetési politikával való összhangja és a takarékos, szabályszerű, eredményes működés érdekében kijelölt személy. A főfelügyelőt, felügyelőt az államháztartásért felelős miniszter rendeli ki, megbízásáról gondoskodik, illetve ellátja a szakmai irányítással kapcsolatos feladatokat.

14. Kötelezettségvállalás

Kötelezettségvállalás a költségvetési kiadási előirányzatok terhére fizetési kötelezettség (különösen foglalkoztatási jogviszony létesítése, szerződés megkötése, költségvetési támogatás biztosítása) vállalásáról szóló, szabályszerűen megtett jognyilatkozat.